

คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
Quality of life among nursing student, Prachomkiao College of Nursing,
Phetchaburi Province

เพ็ญจมาศ คำธนะ¹, สรรัถรัตน์ พลอินทร์²

Phenchamat Khamthana, Sarunrattana Polin

ภคพร กลิ่นหอม³, พงษ์ศักดิ์ ป้านดี⁴

Pakaporn Klinhom, Pongsak pandee

Received: Feb 13, 2018

Revised: July 25, 2018

Accepted: August 22, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประชากรประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 380 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป 2) แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของซัน (Zhan, 1992) และแนวคิดของแฮนเดอร์ชอทท์ ไรท์ และแฮนเดอร์สัน (Handershatt, Wright and Handerson, 1992) ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในบริบทของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความพึงพอใจในชีวิต 2) ด้านอัตมโนทัศน์ 3) ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย 4) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\mu=3.58$, $\sigma=.40$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอัตมโนทัศน์ ($\mu= 3.84$, $\sigma=.42$) รองลงมาคือด้านสุขภาพและการทำงาน ($\mu= 3.62$, $\sigma= .39$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\mu= 3.33$, $\sigma= .41$) และผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตนักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันพบว่า มีระดับคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย และด้านสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะ ควรนำผลงานวิจัยใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และเป็นข้อมูลสำหรับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนและการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต นักศึกษาพยาบาล

¹ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี e-mail address: sarunrad@gmail.com

² พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ(ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

³ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

⁴ พยาบาลวิชาชีพ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี

Abstract

This research is considered as Descriptive Research. The objective of this research is to study and compare the quality of life among nursing student, Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province. The target population is consisted of 380 Nursing students studying in Nursing Bachelor degree from Junior –Senior in 2014 Academic year. Researching tools for data collecting is Questionnaire asking for the quality of life as a nursing student during their studying in Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province which are comprised of two parts 1) Questionnaire of General information 2) Questionnaire specifically asking for the quality of life as a nursing student during their studying in Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi which is applied according to Zhan (Zhan,1992) concepts together with Handershott, Wright and Handerson's concept (Handershott, Wright and Handerson, 1992) The context of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province is according to dwelling of life as nursing students are consisted of 4 parts. 1) Life satisfaction 2) Self Concept 3) Health and body functions 4) Socialize and economics. The information are analyzed base on Descriptive Statistics and one way ANOVA. The result is found that the quality of life of nursing students at Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi is at good level. Overall result is at good quality level ($\mu = 3.58$, $\sigma = .40$) highest average score is at Self Concept ($\mu = 3.84$, $\sigma = .42$) Secondary score is at Health and body functions ($\mu = 3.62$, $\sigma = .39$) Lowest average score is at Socialize and economics ($\mu = 3.33$, $\sigma = .41$) The results of the comparison of quality of life of students with different year of study showed that the quality of life is in satisfaction level. For The health, body functions and social and economic found significantly difference statistically at the 0.05 level. Suggestion and Recommendation: This research result should be used as a guideline to improve in preparing and managing Nursing course both in learning and instructing. Also should be used as the additional information to the instructors/lecturers and students' s advisors in according to assist and support the student in learning process and building the good relationships among all in order to have good quality of life.

Key words: Quality of Life, Nursing Student

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลระดับอุดมศึกษา สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ผลิตบุคลากรทางการพยาบาลให้มีคุณภาพโดยมีความเชื่อว่าการผลิตจะเป็นบุคลากรทางด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ ประดุจเพชรน้ำหนึ่ง มีความรู้ความสามารถเชิง

วิชาชีพและให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยได้คำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพพยาบาล ซึ่งให้ความสำคัญทั้งด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณธรรมจริยธรรม

รวมทั้งด้านการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับนักศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยสถาบันได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต เพื่อให้นักศึกษามีความสุขในการเรียน นั่นคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษานั้นเอง คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดจากความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในด้านต่างๆที่มีความสำคัญกับชีวิตของแต่ละบุคคล (Zhan, 1992) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตนั้นมีความแตกต่างกันไปตามการรับรู้ ความพึงพอใจในชีวิตและความสุขของบุคคลในการดำเนินชีวิต ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จิตวิญญาณ สุขภาพ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

จากการที่นักศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยมีภูมิลำเนามาจากหลายจังหวัด ทุกภาคส่วนของประเทศ มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันแต่ต้องมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน อยู่ห่างจากผู้ปกครองทำให้นักศึกษาพยาบาลต้องมีการปรับตัวในการดำเนินชีวิตและการศึกษา ซึ่งนักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องได้รับการดูแลในด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายในของวิทยาลัยในปีการศึกษา 2556 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดบริการที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 (รายงานการประเมินตนเอง วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประจำปีการศึกษา ,2556) และจากการศึกษาของพิศสมร เดชดวง (2555) เรื่องมาตรการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลและศิษย์เก่าวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี พบว่าคะแนนคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลและศิษย์เก่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 3.66

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกายและสุขภาพ ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านความมั่นคง แต่เนื่องด้วยสภาวะสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้วิทยาลัยต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษามีความสุขต่อการเรียนรู้ทั้งการเรียนและการใช้ชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี โดยได้นำแนวคิดคุณภาพชีวิตของซัน (Zhan, 1992) และของแฮนเดอร์ชอทท์ ไรท์ และแฮนเดอร์สัน (Handershatt, Wright and Handerson, 1992) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้รับการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา ส่งผลให้นักศึกษามีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการเรียนจนสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพให้กับประเทศชาติ อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยนี้มาใช้เพื่อเป็นหลักฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาในเรื่องการบริการนักศึกษาในระดับปริญญาตรีให้กับนักศึกษา และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการให้บริการกับนักศึกษาอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามชั้นปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรของการวิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2557 (สิงหาคม 2557 – กรกฎาคม 2558) วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 380 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ค่าใช้จ่ายต่อเดือน รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์จากแนวคิดของ Zhan (1992) และแนวคิดของแฮนเดอร์ชอทท์ โรทท์ และแฮนเดอร์สัน (Handershott, Wright and Handerson, 1992) ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในบริบทของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความพึงพอใจในชีวิต 2) ด้านอัตมโนทัศน์ 3) ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย 4) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือกับนักศึกษาและนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมฯ ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย การชี้แจงเกี่ยวกับสิทธิของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนการวิจัยเพื่อทำความเข้าใจและขอความยินยอมก่อนดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 โดยผู้ช่วยวิจัยเข้าพบนักศึกษาทุกชั้นปี และอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจเห็นความสำคัญและวิธีการทำแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเฉพาะนักศึกษาที่ยินยอมเข้าร่วมศึกษาเท่านั้น และเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา เป็นจำนวนและร้อยละ
2. คุณภาพชีวิตนักศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาเป็นจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษา
จำแนกตามชั้นปีโดยใช้สถิติการหาค่าการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 380 คน
ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.64 เป็นเพศหญิง มีอายุ
ระหว่าง 19-23 ปี ส่วนใหญ่มีอายุ 20 ปีคิดเป็น
ร้อยละ 30.78 มีนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
ชั้นปีที่ 3 จำนวนมากที่สุด คิดเป็น 31.07 ส่วนใหญ่
ค่าใช้จ่ายประจำเดือนอยู่ระหว่าง 2,000-3,000
บาท ร้อยละ 49.75 รายได้ของครอบครัวสูงสุด
มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 42.64 นักศึกษา

ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของบิดามารดา ร้อยละ
93.42 สถานภาพของผู้ปกครองของนักศึกษามี
สถานภาพสมรส ร้อยละ 95 และนักศึกษาร้อยละ
95 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา

2. คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี
โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.58, \sigma = .40$)
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอัตมโนทัศน์
($\mu = 3.84, \sigma = .42$) รองลงมาคือด้านสุขภาพและ
การทำงาน ($\mu = 3.62, \sigma = .39$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุดคือ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\mu = 3.33,$
 $\sigma = .41$) ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล
พระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี (N = 380 คน)

คุณภาพชีวิต	μ	σ	แปลผล
ด้านความพึงพอใจในชีวิต	3.53	.47	ดี
ด้านอัตมโนทัศน์	3.84	.42	ดี
ด้านสุขภาพและการทำงาน	3.62	.39	ดี
ด้านสังคมและเศรษฐกิจ	3.33	.41	ปานกลาง
รวม	3.58	.40	ดี

เมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้านพบว่า
คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิต โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.53, \sigma = .47$) ข้อที่ได้
คะแนนสูงสุดคือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความ
เชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอน ($\mu = 4.20, \sigma = .57$)
อยู่ในระดับดี ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการสั่งงาน
ของอาจารย์มีความชัดเจนทำให้ท่านเข้าใจและ
ปฏิบัติตามได้ ($\mu = 2.19, \sigma = .54$) คุณภาพชีวิต
ด้านอัตมโนทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี
($\mu = 3.84, \sigma = .42$) ข้อที่ได้คะแนนสูงสุดคือท่าน
หวังที่จะได้เป็นพยาบาลที่ดี ($\mu = 4.54, \sigma = .37$)
อยู่ในระดับดีมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือท่าน

พอใจในฐานะความเป็นอยู่ของท่าน ($\mu = 2.15,$
 $\sigma = .56$) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและการ
ทำงานของร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี
($\mu = 3.62, \sigma = .39$) ข้อที่ได้คะแนนสูงสุด คือ ท่าน
นอนหลับพักผ่อนเต็มที่ ($\mu = 4.66, \sigma = .46$) อยู่ใน
ระดับดีมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านสามารถ
ดูแลตัวเองได้เหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย ($\mu = 1.94, \sigma = .42$)
อยู่ในระดับต่ำ คุณภาพชีวิตด้านสังคมและ
เศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.33, \sigma = .41$)
ข้อที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ท่านได้รับการเอา
ใจใส่ดูแลและให้กำลังใจจากครอบครัว ($\mu = 4.60,$
 $\sigma = .37$) อยู่ในระดับดีมาก ข้อที่ได้คะแนนต่ำสุด

คือท่านให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของทางวิทยาลัย ($\mu = 2.00, \sigma = .57$) อยู่ในระดับต่ำ

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามชั้นปี พบว่านักศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกัน

กันจะมีคุณภาพชีวิตที่ต่างกัน โดยมีระดับคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย และด้านสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรีจำแนกตามชั้นปี

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	P
ด้านความพึงพอใจในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	12.466	3	.034	3.999	.000*
	ภายในกลุ่ม	.719	376	.137		
	รวม	13.186	379			
ด้านอัตมโนทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	10.976	3	.224	1.839	.204
	ภายในกลุ่ม	4.993	376	.122		
	รวม	15.969	379			
ด้านสุขภาพและการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	25.006	3	.275	7.889	.000*
	ภายในกลุ่ม	.906	376	.035		
	รวม	25.911	379			
ด้านสังคมและเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	12.387	3	.136	3.236	.001*
	ภายในกลุ่ม	1.094	376	.046		
	รวม	13.481	379			

* $p <$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.58, \sigma = .40$) โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์จากแนวคิดของซาน (Zhan, 1992) และแนวคิดของแฮนเดอร์ชอทท์ ไรท์ และแฮนเดอร์สัน (Handershott, Wright and Handerson, 1992) มาใช้ ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในบริบทของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความพึงพอใจในชีวิต 2) ด้านอัตมโนทัศน์ 3) ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย และ 4)

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในด้านอัตมโนทัศน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากอัตมโนทัศน์เป็นความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเอง ในภาพลักษณ์ บุคลิก หน้าตา และความมีคุณค่าในตนเอง Hurlock (1973) อธิบายถึงอิทธิพลในสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ ซึ่งเมื่อก้าวถึงสถานศึกษาแล้วนั้นคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึงบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดนักศึกษาพยาบาลอย่างมากคือกลุ่มเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน การพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองถ้าได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนและอาจารย์ จะทำให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง นำไปสู่การมีอัตมโนทัศน์

ในทางที่ดีได้ และพบว่าคุณภาพชีวิตด้านสังคมและเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากนักศึกษาต้องมาพักอาศัยภายในหอพักอีกทั้งยังมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปนักศึกษามีเวลาในการกลับบ้านน้อยเกินไป จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของนักศึกษาในหัวข้อนี้ต่ำสุด จากที่กล่าวโดยภาพรวมในข้างต้น ผู้วิจัยขออภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.53$, $\sigma = .47$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอน ($\mu = 4.20$, $\sigma = .57$) อยู่ในระดับดี ดังที่ อรรถัญญา เชาวลิต และทัศนีย์ นะแส (2559) กล่าวว่าไว้ว่าอาจารย์พยาบาลต้องมีจริยธรรมในการสอนโดยบทบาทหน้าที่อาจารย์พยาบาลในการทำประโยชน์นักศึกษาคือการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับนักศึกษาด้วยวิธีการต่างๆการสอนนักศึกษาในสิ่งที่เป็นการไม่รู้จริง ถือเป็นผิดจริยธรรม อาจารย์ต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและศึกษาค้นคว้าให้มีรู้อย่างแท้จริงกับเรื่องที่สอน โดยอาจารย์นำข้อมูลที่ทันสมัยหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการเรียนการสอน มีสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัยเหมาะสมกับรายวิชาที่สอน ตารางเรียนที่จัดให้นักศึกษามีความเหมาะสมทั้งนี้ เนื่องจากในระดับอุดมศึกษาการเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาควรจะได้เกี่ยวประสบการณ์จากวิทยาลัยทั้งด้านทฤษฎี ทดลองและปฏิบัติ อีกทั้งวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรียังเป็นแหล่งในการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลสิ่งทีกล่าวมาข้างต้นจึงมีความสำคัญกับนักศึกษาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแฮนเดอร์ชอท์ ไรท์ และแฮนเดอร์สัน (Handershatt, Wright and

Handerson, 1992) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา โดยดำเนินการศึกษาจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและและวัดความพึงพอใจในความเป็นอยู่ของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตด้านการเรียน ชีวิตสังคมที่อยู่ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และบริการในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่ได้คะแนนรองลงมา คือนักศึกษามองว่าสภาพที่อยู่อาศัยไม่ว่าจะเป็นที่พักมีความปลอดภัยและสงบสุข บรรยากาศภายในวิทยาลัยร่มรื่น อาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ สำหรับให้บริการแก่นักศึกษามีจำนวนเพียงพอ ($\mu = 4.18$, $\sigma = .27$) อาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารพิษมีการตรวจสอบสารพิษในอาหารและในร่างกายของนักศึกษาเป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ที่พูดถึงความจำเป็นพื้นฐานของบุคคล ที่เกี่ยวข้องความต้องการของร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการในปัจจุบันพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ยารักษาโรคและที่อยู่อาศัย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security needs) เป็นความต้องการด้านความปลอดภัยในชีวิต ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน หากนักศึกษามีความพึงพอใจมากก็จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นด้วย อีกทั้งหอพักนักศึกษาเป็นหอพักหญิงและเป็นหอพักแบบปิด มีการลงชื่อเข้า - ลงชื่อออก ห้ามบุคคลภายนอกเข้า-ออกภายในหอพัก และมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี ส่งผลให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับพิชฌาย์วีร์ สิ้นสวัสดิ์ และเบญจวรรณ พิพทาร์ด (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรีพบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาด้านที่อยู่อาศัยอยู่

ในระดับดี นักศึกษารู้สึกปลอดภัยและสงบสุข มีความสะดวกสบาย และมีระบบสาธารณสุขที่ปลอดภัยและสอดคล้องกับแนวคิดของ Zhan (1992) ที่ได้พูดถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิต เกี่ยวกับเรื่องต่างๆไปในการดำรงชีวิตซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้จากอิทธิพลของปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภูมิหลังของบุคคล ลักษณะสิ่งแวดล้อมและภาวะสุขภาพ เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี มีการจัดบริการเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่ นักศึกษาอย่างครบครัน เช่น มีโรงอาหารและร้านค้าที่สะอาด มีห้องน้ำที่สะอาดและจำนวนเพียงพอมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาความสะอาดให้อย่างทั่วถึง มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและทำกิจกรรม มีห้องสมุดที่มีหนังสือเพียงพอ ระบบการสืบค้นที่รวดเร็ว มีคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน มีบริการด้านสุขภาพและสวัสดิการแก่นักศึกษารวมทั้งทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และข้อคิดที่ดีในการดำเนินชีวิต ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการสั่งงานของอาจารย์มีความชัดเจนทำให้ท่านเข้าใจ และปฏิบัติตามได้ ($\mu=2.19$, $\sigma=.54$) เนื่องจากอาจารย์มีการสั่งงานทั้งงานในลักษณะกลุ่มและงานที่ต้องทำคนเดียวประกอบกับการเรียนในแต่ละภาคการศึกษามีหลายวิชาอาจทำให้นักศึกษามีความสับสน ไม่เข้าใจ แต่พบว่าถึงแม้ข้อนี้คะแนนต่ำที่สุดแต่ การวัดและประเมินผลผลการเรียนของนักศึกษาก็อยู่ในระดับดี

2. ด้านอัตมโนทัศน์ จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านอัตมโนทัศน์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี ค่าเฉลี่ยรวม 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .42 อยู่ในระดับดีมาก ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านหวังที่จะได้เป็นพยาบาลที่ดี ($\mu= 4.54$,

$\sigma=.37$) อยู่ในระดับดีมาก โดยนักศึกษามีความภูมิใจ มีความเชื่อและศรัทธาในวิชาชีพพยาบาล ตั้งใจเรียนจบและทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถและนักศึกษาคาดหวังว่าตนเองจะเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีมีคุณภาพในอนาคต และจะประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพพยาบาล นักศึกษามองว่าพอใจในฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเมื่อให้กรพยาบาล คาดหวังว่าตนเองจะเป็นพยาบาลที่ดี แต่พบว่าข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านพอใจในฐานะความเป็นอยู่ของท่าน ($\mu= 2.15$, $\sigma=.56$) เนื่องจากนักศึกษามองว่าตัวเองต้องพักอยู่หอพักนักศึกษาที่ทางวิทยาลัยจัดไว้ให้ในบางครั้งต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยทั้งการเข้าออกวิทยาลัยก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบจึงพบว่าข้อนี้ได้คะแนนต่ำสุด

3. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกายค่าเฉลี่ยรวม ($\mu=.62$, $\sigma=.39$) อยู่ในระดับดี นักศึกษามองว่าตนเองมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์สามารถปรับตัวต่อความเครียดได้ดี เมื่อไม่มีความเครียดก็สามารถนอนหลับพักผ่อนได้เต็มที่ ($\mu= 4.66$, $\sigma=.46$) อยู่ในระดับดีมากเป็นข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด โดย Zhan (1992) กล่าวว่าคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เป็นการดูแลสุขภาพและการทำงานของร่างกายในเรื่อง กิจวัตรประจำวัน การดูแลสุขภาพตนเอง การออกกำลังกาย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตได้ทั้งเชิงวัตถุพิสัยและจิตพิสัย ซึ่งมีได้ประเมินทางคลินิกเท่านั้น แต่ยังสามารถประเมินการรับรู้สุขภาพของบุคคล สิ่งที

เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับครอบครัว สังคมและภาวะทางด้านร่างกาย โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ในวิทยาลัยรับประทานอาหารเช้า 5 หน้ในแต่ละวัน ครบทั้ง 3 มื้อซึ่งสามารถหาซื้อได้จากโรงอาหารของทางวิทยาลัย ต้มน้ำที่สะอาดที่ทางวิทยาลัยเตรียมไว้ให้มีสถานที่ให้ออกกำลังกายทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย มีบริการรับ-ส่ง พานักศึกษาไปพบแพทย์ ทุกครั้งที่มีอาการเจ็บป่วย หรือมีอาจารย์เวรปกครองคอยดูแลให้คำแนะนำเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ กฎดัชอันซัน (2557) ซึ่งให้คำจำกัดความว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตอยู่ด้วยความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองสัมผัสทั้งทางกายและใจทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับสังคม บุคคลและวัฒนธรรมแวดล้อม และจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจทางด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกายในระดับดี จากการที่ทางวิทยาลัยได้เตรียมพร้อมและการให้บริการที่ดีแก่นักศึกษาจึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกายอยู่ในระดับดี นักศึกษามีเวลาในการพักผ่อนโดยการฟังเพลง ดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต หรือดูหนัง แต่พบว่าข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านสามารถดูแลตัวเองได้เหมาะสม เมื่อเจ็บป่วย ($\mu = 1.94, \sigma = .42$) อยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาทุกคนต้องอยู่ในหอพักในบางครั้งเมื่อเจ็บป่วยและต้องการยาบางชนิดซึ่งสวัสดิการที่ทางวิทยาลัยเตรียมเอาไว้ให้อาจไม่เพียงพอกับนักศึกษาที่จะต้องการดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วยจึงทำให้คะแนนของข้อนี้ต่ำ

4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยรวม ($\mu = 3.33, \sigma = .41$) อยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามองว่าตนเองได้รับการเอาใจใส่ดูแลและให้กำลังใจจากทางครอบครัวดีมาก ($\mu = 4.60,$

$\sigma = .37$) อยู่ในระดับดีมาก สามารถร่วมกิจกรรมกับครอบครัวได้อย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้นักศึกษาจะต้องพักอาศัยอยู่ในหอพักของนักศึกษาแต่ในทุกสัปดาห์ ศุภร์ เสาร์ อาทิตย์ ทางวิทยาลัยจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เดินทางกลับบ้านไปอยู่กับครอบครัวของตนเอง จึงทำให้สัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวของนักศึกษายังอบอุ่นเหมือนเดิม อีกทั้งในยุคปัจจุบันนี้เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า นักศึกษาทุกคนมีโทรศัพท์มือถือใช้ สามารถติดต่อสื่อสารกับครอบครัวของตนเองได้ทุกเวลา เมื่อรู้สึกไม่สบายหรือมีปัญหาคับข้องใจเกิดขึ้น นักศึกษาสามารถเข้ากับเพื่อน ๆ และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สามารถปรับตัวอยู่กับเพื่อนได้อย่างดี ทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยที่สำคัญให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับวิทยาลัยและใช้ชีวิตอยู่ในวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของนักศึกษาดีขึ้น และนักศึกษามีโอกาสซึมซับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์และพี่พยาบาล มีโอกาสร่วมกิจกรรมที่พาระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ เช่น โครงการกีฬา โครงการไหว้ครู โครงการวันขึ้นปีใหม่ โครงการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทางวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาที่นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้นักศึกษาได้สร้างสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ ในวิทยาลัย ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของนักศึกษาดีขึ้น แต่พบว่าข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของทางวิทยาลัย ($\mu = 2.00, \sigma = .57$) พบว่าทางวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาหลายกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาวิชาการในบางครั้งจึงส่งผลให้นักศึกษาไม่ได้กลับบ้านในช่วงวันหยุดจึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตในข้อนี้ต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
 คัดสรรกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัย
 พยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา
 คุณภาพชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล
 พระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

3. ควรมีการศึกษาการพัฒนาโปรแกรม
 หรือรูปแบบที่ช่วยให้นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล
 พระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี
การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถาบันการศึกษา สามารถนำข้อค้นพบ
 ที่ได้ในแต่ละด้านมาใช้ในการพิจารณากำหนด
 นโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมายในการจัดการ
 เรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
 พยาบาล เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของ
 นักศึกษาพยาบาลต่อไป

2. การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันควร
 มุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนโดยควร

เอกสารอ้างอิง

กฤตธัช อันชื่น. (2557). คุณภาพชีวิตของนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
 นครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
 สุรนารี.
 พิษณายวีร์ สิ้นสวัสดิ์และเบญจวรรณ พิททาร์ด. (2557).
 คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล
 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี.
 วารสารพยาบาลและการศึกษา, 7(1), 97-
 108
 พิศสมร เดชดวง. (2555). มาตรการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
 ของนักศึกษาพยาบาลและศิษย์เก่า
 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัด
 เพชรบุรี. รายงานการวิจัยวิทยาลัย
 พยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.

จัดการเรียนการสอนโดยปรับรูปแบบวิธีการสอน
 ให้เน้นนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิด
 เห็นเพิ่มมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้
 ซักถามข้อสงสัยโดยผู้สอนเป็นผู้ฟังที่ดี และจัดการ
 เรียนการสอนที่เน้นการพยาบาลผู้ป่วยด้วยหัวใจ
 ใจความเป็นมนุษย์

3. นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลและคุณภาพ
 ชีวิตของนักศึกษาแต่ละชั้นปีในด้านต่างๆจึงเป็น
 ข้อมูลให้นักศึกษาสามารถปรับแนวทางการดำเนิน
 ชีวิต วิธีคิดและวิถีชีวิตของตนเองในด้านที่มีปัญหา
 ให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งอาจารย์ผู้สอน
 และอาจารย์ที่ปรึกษาได้เห็นปัญหาและดำเนินการ
 ช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิต
 ในทุกด้านให้ดีขึ้น เช่น มีการดูแลรักษาพยาบาล
 เบื้องต้นเมื่อเกิดการเจ็บป่วยมีการจัดนักศึกษาทุก
 คนให้เป็นเวรสุขภาพเพื่อเสริมศักยภาพความเป็น
 ผู้นำและสามารถดึงความรู้ความสามารถที่ตนเองมี
 มาใช้ได้

วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. (2556).
 รายงานการประเมินตนเองวิทยาลัยพยาบาลพระ
 จอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ประจำปีการศึกษา
 2556. วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัด
 เพชรบุรี
 อรัญญา เชาวลิต และ ทศนีย์ นะแส. (2559). บทความ
 วิชาการ จริยธรรมในการสอนหลักสูตร
 พยาบาลศาสตรบัณฑิต. วารสารพยาบาลสงขลา
 นครินทร์. 36(3), 261-269
 Handershott, A. B., Sheila, Wright, S.P. and
 Handerson, D. (1992). Quality of Life
 correlates for university students,
 National Association of Student
 Personnel Administrator Journal, 30(1),
 11-19.

Hurlock, E. B. (1973). Adolescent Development.

New York: Mc Graw-Hill Book

Company.

Zhan, L. (1992). Quality of Life: Concept
and Measurement Issues. Journal of
Advance Nursing, 17(7), 795-800.